

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Opvs De Iudiciis Divinis, Qvae Devs In Hoc Mvndo Exercet

Accessit index concionatorius in omnes totius anni dies Dominicos &
Festos, ab ipso Auctore confectus

Stengel, Georg

Ingolstadii, 1651

Capvt XV. Amicos & fratres Christi Domini, hoc est, pauperes voluntarios,
etiam posterioribus sæculis, plurimos extitisse.

urn:nbn:de:hbz:466:1-45699

ad suum statum suslinendum pluribus indigere. Nobis autem, si non Biblia Misij adsint talenta, & iugera tot terra, pascuaq, ac greges innumerabiles, nulla satietas est. Quantum ergo ostendimus nos dissidere à Deo, si tantis ipsi nos fatemur indigere?

CAPVT XV.

Amicos, & fratres Christi Domini, hoc est, pauperes voluntarios, etiam posterioribus seculis, plurimos extitisse.

I.

Quoniam autem homo, quantumcumque allaboret à se terrena omnia abdicare, tamen adhuc infinitis, à diuina perfectione, modis distat, semper enim adhuc multis indigebit, idcirco, Deus, cui accedere ad perfectionem nihil poterat, homo factus est, vt imperfectiones quasdam hominis assumeret, atq; cibo, potu, veste indigeret, quibus quàm moderatissimè vtendis, nos frugalitatè edocuit. Quamobrem, teste S. Bonaventura, S. Franciscus *Aiebat socijs: Dum pauperè vides, ô frater, speculū tibi proponitur Christi: ipseq, in pauperibus omnibus Christi effigiem contemplabatur.* Quare sicut homo ratione præditus ad imaginè & similitudinem Dei est creatus, ita homo paupertate ornatus, ad imaginem & similitudinem Christi est factus. Idcirco se exinanimit, vt nos eius exemplo conformaremus. Ad hunc ergo paupertatis magistrum, qui proximè accedit imitatione, ita se Deo probat, vt eum non jam seruum (quæ tamen magna dignitas est, cum seruire Deo, sit regnare) sed amicum, sed fratrem, sed imaginem Dei vocet. *Cornelius*, inquit Phrinicus, à secretis Imperatoris, est nomine tenuis, sed ei usque adeò est in amoribus, ut reipsa Imperij particeps, & collega haberi debeat. Ad eundem modum, qui Christum sequuntur, serui Christi sunt nomine tenuis, reipsa amici. *Vos amici mei estis*, inquit, *si feceritis, quæ ego precipio vobis, multò magis, si feceritis, quæ ego consulo vobis. Iam non dicam vos seruos: quia seruus nescit, quid faciat dominus eius. Vos autem dixi amicos: quia omnia, quacumq, audiui à Patre meo, nota feci vobis.* Inter quæ arcana est amor paupertatis. Siquidem non omnes capiunt verbum hoc. Qui autem capiunt, ex seruis transeunt in numerum amicorum, An non quæstiosa est seruitus, cui amicitia

S. Bonau. in
vita S. Franc.
cap. 8.

Phrinic. in
principio
Egl. Attic.
apud Ale-
xandr. Pelle-
grinū in c. 1.
Matth.
Paradoxo 1.
Ioan. 15. 14.

pro

pro mercede est? Longè alia seruitus est Mundi & diuitiarum, ea enim facit ex amicis seruos. Ita enim contigit Dauidi, cui ob illustres de Amalecitis, de Gessuri, de Gerzi, relatas victorias, rex Gethaus, vt aliquam grati animi significationem exhiberet, dixit: *Erit igitur mihi seruus sempiternus.* O ingratum regem! ô barbaram aulam! Ergone ob tot labores, ob tanta pericula contempta, ob hostes debellatos, ob spolia & gloriam à tantò amico relatum, seruitus promittitur, eaque *sempiterna*? Autumabam cum Dauide spolia & prædas, titulos & honores diuidendos: expectabam coronas & triumphos: censebam amicitiaæ fœdera ineunda: sed, vt video, pro tot meritis, seruitus stabilitur, & seruitus diuturna, immo *sempiterna*. Ita nimirum oleum & operam perdit, quicumque mundo industriam, laborem, sanguinem, vitam impendit, & hinc nimis verè seruit. At non ita Christo seruitur: eum, qui domo, agro, alijsque, quæ possidebat, relictis, sequitur, de seruo fit amicus, cui Dominus omnia communicat, consilia, arcana, ipsum regnum cælorum, atque æternorum bonorum hereditatem; quia amicorum communia sunt omnia. Vsq̄ue aded, vt eos Christus etiam suos *coheredes* esse patiatur. Quid ni *coheredes*, si & fratres dignatur appellare?

1. Reg. 27. 16.

Rom. 8. 17.

Dignatur autem pauperes ita appellare, immo dignabitur ita appellare, coram vniuerso mundo, tunc cum venerit in maiestate vniuersum mundum iudicaturus. Cum enim interrogabunt iusti: *Domine, quando te vidimus esurientem, & pauimus te? sitientem, & dedimus tibi potum? &c.* respondens rex dicet illis: *Amen dico vobis, quàm diu fecistis vni ex his fratribus meis minimis, mihi fecistis.* Minimi sunt pauperes, miserum & plebeium genus. Hos rex ille, cum summo apparatu & pompa veniens, *fratres* suos vocabitur, cum nihil regio splendori sit magis aduersum, quàm habere *fratres* fame atque egestate pressos; regis *fratres*, regios, atque victu, vestituque claros esse oporteret. Eruditè Origenes: Quid ais? si fratres tui sunt, quomodo minimos appellas? *Immo verò idèo fratres, quia humiles, quia pauperes & abiecti. Hos enim maximè ad fraternitatem conuocat suam, quia ignoti & despicabiles sunt.* Cum enim se ipsos, propter Christum, despexerint, abiecerintque, digni sunt, qui à Christo extollantur. Hæc iusticia est, vt nos humiliemus

II.

Matth. 25. 37.

Origen. tract. 34 in Matth.

Z z cum

- cum & Dominus baptismum petens à Ioanne, præ reuerentia, cunctante, dixerit: *sine modo: sic enim docet nos implere omnem iustitiam*: prudentia autem est, fugere iniquitatis occasionem. Hinc
- Matth. 3. 15. Propheta ait: *Dilexisti iustitiam, & odisti iniquitatem; propterea unxit te Deus, Deus tuus oleo latissia, præ consortibus tuis*. Per unctio-
- Psal. 4. 48. nem regnum dabatur Hebræis. Regem igitur constituit Deus, quem ideò ungit, quia videt, diuitijs abiectis, fugere periculum iniquitatis, & diligere iustitiam humilitatis: unde *præ consortibus*, qui paupertatem non amant, ungitur; sicut & Christus unctus est *præ consortibus*, ac fratribus suis; etsi enim & hi regno inaugurati sint, Christi tamen principatus est diuiniore fastigij. Itaque pauperes non solum sunt amici, sed etiam fratres, sed *coheredes* Christi, immo & reges, & quidem tales reges, ut eis semper maiorem exhibuerit & amicitiam, & familiaritatem. Quod ostendit vel cum ipse reus ageretur, ante Caipham principem sacerdotum constitutus. Tunc enim cum & iudex, & omne concilium, & duo falsi testes multa contra eum molirentur, *surgens princeps sacerdotum* ait illi: *Nihil respondes ad ea, quæ isti aduersum te testificantur? Iesu tacebas*. Atque postea etiam ante Pilatum cum accusaretur à principibus sacerdotum, & senioribus, nihil respondit. Immo urgente Pilato & dicente: *Non audis, quanta aduersum te dicunt testimonia? non respondit ei ad ullum verbum, ita ut miraretur preses vehementer*.
- Matth. 16. 61. Quin & ad Herodem à Pilato missus, tacuit. *Erat enim Herodes cupiens ex multo tempore videre eum, eò, quòd audierat multa de eo, & sperabat signum aliquod videre ab eo fieri. Interrogabat autem eum multis sermonibus. At ipse nihil illi respondebat*. En quantis dominis, & potestatem iudiciariam in eum habentibus non dignatus est loqui? at pauperulo latroni, & in cruce pendenti, ipse in cruce
- Matth. 27. 12. pendens, quàm primùm audiit: *Domine, memento mei, cum ueneris in regnum tuum*, illicò respondit: *Amen dico tibi, hodie mecum eris in Paradiso*. Nimirum *cum simplicibus sermocinatio eius*; quia isti apud eum sunt nobiles, isti eius sunt dynastæ, isti eius amici, fratres, reges; sæcus ac in sæcularibus aulis fieri consuevit, ubi Principes cum principibus, purpurati cum purpuratis, cum torquatis, & nobilitate claris tantum volunt sermones miscere. Alios nobiles habuit Christus cum quibus est locutus, cum piscatoribus, cum
- Luc. 23. 10. Zachæo,
- Luc. 23. 43.
- Prou. 3. 23,

Zachæo, Matthæo & publicanis pœnitentiam agentibus, cum lachrymante Magdalena; immo cum cæcis, & leprosis in via mendicantibus; quin & cum ipso latrone veniam petente fuit sermocinatio eius. De quo Arnoldus Carnotensis, *Modò*, inquit, *ultrò eloquitur, qui paulo antè ad Herodis & Pilati inquisitiones conticuit; curiositatem & fastum tumentium hominum aspernatus; pauperes spiritu de patibulo edocet.* Adeò chari sunt Seruatori, quibus argentum non est charum.

Hinc non solum Christus & Apostoli, verè etiam alij, post eos, amplexi sunt, ingenti numero, ardenti studio paupertatem. Nam in primitiua Ecclesia multi proprietatem & dominium abdicauerunt, etiam ex voto, *nec quisquam eorum, quæ possidebat, aliud suum esse dicebat, sed erant illis omnia communia.* Quod sanè fecerunt primi Christiani Hierosolymis dumtaxat, atque ex consilio, non præcepto, ut voluerunt hæretici veteres, ab amulatione, vitæ Apostolicæ *Apostolici* dicti, quos, tempore D. Augustini, secutus est Pelagius, & nunc Anabaptistæ. Contra quos apertè restatur S. Paulus, & S. Ioannes, in alijs Gentium prouincijs, quibus prædicabat Paulus, Christianos, proprias opes & fundos possedisse: nam ex ijs collectas fieri, pro pauperibus Hierosolymitanis, iubebant. Interim multi fuerunt, posteris sæculis, qui heroicum illud Hierosolymitarum exemplum sequebantur. Audierunt enim à Christo & Apostolis illam beatitudinem primo loco collocatam: *Beati pauperes spiritu, quoniam ipsorum est regnũ celorum.* Et quidem post sæculum martyrum (qui utique & ipsi opes contempserunt, cum & sanguinem & vitam ipsam pro Christo profuderint) quod fuit ante Constantinum Imperatorem, postea sub Constantino, in pace Ecclesiæ, successit sæculum Monachorum & Anachoretarum, quorum dux & antesignanus fuit S. Antonius. Huius vitam à se concinnatam S. Athanasius secum Romam detulit; eaque multos Romanos diuites & potentes ita commouit, ut eam & ipsi vellent imitari. Inter quos prima fuit Marcella, teste S. Hieronymo. Quæ ut, per spontaneam paupertatem, terrenarum rerum, amore extincto, diuino rerumque cælestium amori locum faceret, etiam sibi dictum putauit, quod postea ad Hedibiam D. Hieronymus in hæc verba scripsit, *Vis esse perfecta, & in primo stare fastigio*

Arnold. Carnot. de 7. verbis Domini in cruce.

III.

Act. 4. 32.

1. Cor. 8. & 9.
1. Ioan. 3. 17.

Matth. 5.

S. Hieron. in Epitaphio S. Marcellæ.

Idem ep. 150. ad Hedibiam,

Z 3

dignita-

dignitatis? fac, quod fecerunt Apostoli: Vende omnia, qua habes, & da pauperibus, & sequere Salvatorem, ut nudam solamq; crucem nuda sequaris & sola. Non vis esse perfecta, sed secundum vis tenere gradum virientis? dimitte omnia quacumq; habes, da filiis, da propinquis. Hoc Hedibia suavit S. Pater, illud S. Spiritus S. Marcellæ persuasit.

IV.

Sub idem tempus Gallicanus Constantiæ sponfus, & Constantini Magni gener destinatus, ac Romanus Consul, amore Christi Seruatoris, mundo nuncium remisit, relictiſque omnibus, ad Ostia Tiberina, hospitale ædificauit, in quo ipse pauper pauperibus & ægris seruebat: utque altiozem coronam mereretur, postea à Iuliano Apostata occisus, paupertatis studium martyrij laurea condecorauit. Quæ eloquentia satis laudauerit Alexium Euphemiani senatoris filium? qui Romæ sub Honorio Imperatore, patricius sanguis, indolem, ingenium, opes, iuuentutem, virtutem cum nobilitate coniunxit, honestissimo insuper connubio beatus, sponte tamen ipsâ etiam sponsâ intactâ primâ nuptiarum nocte, omnia reliquit; atque ita reliquit, ut distributis, quæ habebat, in pauperes, de die in diem viueret; &, post septemdecim annos in Syria consumptos, in patria exularet, inter notos ignotus, in suis opibus inops, domi non domi, seruatorumque suorum ludibrium; parentibus tandem venerandus, mundo admirandus, æqualibus imitandus. Nam & Ioannes Calybita, Romæ sub Imperatore Leone, in paternæ domus angulo pauper latitauit, nec ante mortem à parentibus est agnitus, in quo itidem virginitas & paupertas de palma certauerunt. Sed his etiam annumerandus, ob paupertatis amorem, S. Paulinus, ex Consule Romano monachus, tandemque creatus Episcopus Nolanus. In primis autem D. Hieronymus, qui cum S. Paula in Bethlehem secessit, secumque traxit magnam nobilitatem Romanam, quæ paupertatem insigniter nobilitauit. Cuius S. Paula admodum fuit studiosa, atque omnes fortunas suas, quæ erant amplissimæ, ita in egenos distribuit, ut neque obolum sibi relinqueret, & in aliena sudone sepeliri peroptaret: quod & euenit, nam aliena veste, sua virtute tecta, est sepulta. Matrem secuta est filia Eustochium, & ceteræ. Quin & gener Pammachius, qui itidem Consul Romanus, fascibus depositis monasticen amplexus est, domumque suam in Ecclesiam conuertit, quæ

Petrus in Ca-
tal. l. 6. c. 107.
Sur. 17. Iulij.

Nirephor.
lib. 15. hist. c.
23.
Sur. 15. Ian.

et, quæ etiamnum titulo S. Pammachij inscripta visitur, & nuncupatur S. Ioannis & Pauli. Hunc idem, qui amore paupertatis inflammavit, S. Hieronymus dignis etiam laudibus extulit. *Nobis, inquit, post dormitionem somnumq; Paulina (vxoꝝis Pammachij) Pammachium monachum Ecclesia peperit Posthumum, & patris & coningis nobilitate patritium, elemosynis dititem, humilitate sublimem. Et paulo post: Quis hoc crederet, ut consulum pronepos, & Flaviani germinis decus, inter purpuras senatorum furua tunica pullatus incederet, & non erubesceret oculos sodalium, ut deridantes se derideret? Luccet margaritum in sordibus, & fulgur gemma purissima etiam in luto radiat. Ac rursus: Nunc omnes Christi Ecclesia Pammachium loquuntur, miratur orbis pauperem, quem hucusque diuitem nesciebat, &c. Parua dimisimus, & grandia possidemus. Centuplicato fænore Christi promissa redduntur. Hæc Romani fecere: & pluribus verbis in Pammachio S. Pater prædicavit.*

S Hieron. ep̃
ad Pamma-
chium.

Quantum amata sit paupertas à Ioanne Eleemosynario, vel è paucis ostendam. Audierat quidam opulentus & liberalis dominus, eum exiguis admodum ac vilibus operimentis in cellula sua vti, reiꝝque experiendæ causâ in rem præsentem venit. Vbi vidit lodicem & vetustam, & scissuris laceratam, aliam ei triginta sex nummis emtam misit, rogitans etiam atque etiam, ut ea in mitentis memoriam vteretur. Accepit munus cum actione gratiarum, & vnica nocte se melius tegens, peius dormiuit. Nam ea tota nocte, qui ei à cubiculis erant, audiebant eum ita secum loquentem. *Quis dicit, quod humilis Ioannes (habebat enim semper verbum istud in ore) pallio triginta sex numismatum tegatur, & fræres Christi frigore necentur? Quanti sunt modò, qui dentibus strident præ glacie? quanti sunt modò qui psathum (tegetem siue storcam ex iunco aut papyro confectâ, qua pro lecto & stragulo utebantur monachi Ægyptiaci) habentes, subter dimidium, & supra dimidiũ & non possunt extendere pedes suos, sed dormiunt, ut glomus, trementes? Quanti in monte dormierunt incænatî, & sine lucerna, habentes duplicem cruciatum, sam ex frigore, quam ex ieiunio? Quanti desiderant saturari de folijs olerum, qua prociuntur de coquina mea? Quanti velent tingere panem suum in Zemate, (id est, fermento, aut fæce, vel iactura aquarum in qua carnes sunt coctæ) quod prociunt coquũ*

V.
Leontius in
vita Io. Eleemosynarij,
cap. 20.

mei R

mei? Quanti cupiunt vel odorari vinum, quod funditur in cellario meo? Quanti sunt in ciuitate ista, in hac hora, peregrini, non habentes ubi hospitentur? & in foro iacent, fortasse & pluuia madefacti? Quanti, putati, habent totum mensem, vel etiam duos, non gustantes oleum? Quasi sunt, qui non habent alterum vestimentum, in estate, & alterum in hieme, & ita miseris affliguntur? Tu verò expectans etiam aeternam iucunditatem assequi, & vinum bibis, & pisces immanes deuoras, & in cubiculis demoraris: modo autem cum omnibus malis, & in coopertorio triginta sex numismatum te calefacis. Veraciter ita viuens, & in tali laxatione conuersans non expectabis illic preparatis gaudijs frui, sed audies utique, quod & diues ille auduit: Recepisti bona, in vita tua, pauperes verò mala: nunc ergo consolantur, tu verò cruciaris. Benedictus Deus, humilis Ioannes alia nocte non cooperietur illo. Iustum est enim, & bene acceptum Deo, ut tegantur centum potius quadraginta quatuor fratres, & DOMINI tui, quam tu, infelix. Venundabantur enim quatuor rachanella (seu panniculi) numismate vno. Mox ergo transmissit illud in crastinum, ut venundaretur. Et videns is, qui obtulerat, emit illud triginta sex numismatibus, & rursus obtulit Patriarcha. Cùm verò in crastinum vidisset illud, emit hoc similiter, & rursus obtulit Patriarcha deposcens, ut tegeretur ab eo. Cùm autem tertio hoc fecisset, dicit ei gratulabundus ille sanctus: Videbimus, quis deficiet, ego, an tu. Erat enim opulentus valde, & suauiter quasi vindemiabat eum ille sanctus, paulatim ab eo multa auferens: & dicebat semper, quod posset aliquis intentione dandi pauperibus expoliare diuites, & ipsum etiam hypocamifum (seu vestimentum, quod subtus camisiam est) ab eis benenolè auferre, & non peccare: & maxime si sunt aliqui immisericordes & auari. Duo enim lucratur talis: vnum quidem quia animas illorum seruat; alterum autem, quoniam & ipse ex hoc mercedem non modicam habet. Hucusque Leontius Neapoleos Cyprorum Episcopus, veram voluntariæ paupertatis effigiem, immò & liberalitatis nobis, in tanto Patriarcha, ante oculos ponens, siquidem, Hieronymo teste, optimus dispensator est, qui sibi nihil reseruat.

S. Hieronym.
in ep ad Ne-
potian.

VI.

In vir PP. lib.
3. cap. 7.

Hinc, ut Ruffinus ait, cùm quidam vir rogaret Abbatem Agathonem, ut pecuniam illius susciperet in propria ratione, volebat ille, dicens: Non est necesse mihi, quia opera manuum mearum me pascunt. Cùm autem ille persistens diceret: Vel propter indigentes dignare susci-
pete

cupere; respondit: Duplex verecundia est, quia non indigens suscipio, & aliena prestans, vana gloria subiacebo. Fuit nimirum Agatho Paulini exempli successor, cuius est illud monitum: *Habentes alimenta, & quibus regamur, his contenti sumus.* Fuit & memor illius oraculi: *Qui tetigerit picem, inquinabitur ab ea.* Quod S. Antonius in hunc modum ostendit, in eo, qui pecuniæ quàm non perfectus contemptor esset, retenta parte, declaravit. *Frater quidam renuncians saculo, & dans, quæ habebat, pauperibus, retinens autem pauca in sua ratione, venit ad Abbatem Antonium. Quod cum agnouisset senex, dixit ei: Si vis monachus fieri, vade in illum vicum, & eme carnes, & impone corpori tuo nudo, & sic veni huc. Et cum sic fecisset frater ille, canes & aues corpus eius lacerabant. Cum pervenisset autem ad senem, interrogavit, si fecisset, quod ei dixerat. Illo autem ostendente corpus suum laceratum, dixit S. Antonius: Qui renunciant saculo, & volunt habere pecunias, ecce ita impugnati à demonibus discerpuntur. Mira ergo & misera res est, si qui profiteretur, se pecuniam abiecit, pecuniam sectatur religiosus, atque illis rebus inhiat, quas censuit abdicandas. Vnde D. Hieronymus, *Possideant opes, inquit, sub Christo paupere, quas sub locuplete diabolo non habuerant; & suspirios Ecclesia diuites, quos tenuit mundus autè mendicos.* Nepotianus noster aurum calcans, schedulas confectatur: & sicut in carne sui contemptor est, & paupertate incedit ornator, ita totum animam inuestigat ornatum. Quare eundem superius sic laudat: *Nepotianus baltheo posito habituq; mutato, quidquid castrensium peculij fuit, in pauperes erogavit. Legebat enim: Qui vult perfectus esse, vendat omnia quæ habet, & det pauperibus, & sequatur me. Et iterum: Non potestis duobus dominis seruire, Deo & mammona. Excepti vili tunica, & operimento pari, quo scilicet tantum corpore frigus excluderet, nihil sibi amplius reservavit.**

Pluribus experimentis testatum est, quantum pollic divina amor paupertatis. Egrotavit aliquando Abbas Arsenius in Scythia, & opus habuit in necessitate sua usq; ad unam siliquam summi. Et cum non inveniret, accepit à quodam velut eleemosynam, & dixit: *Gratias tibi ago, Domine, quia me dignum fecisti, nomine tuo, ad hoc pervenire, ut egenus eleemosynam pestularem.* Gaudent nimirum Christi imitatores ijs rebus se spoliari, quibus alij dicati exultant. Quin & centonibus magis triumphant milites sacri, quàm profani in paluda-

1. Tim. 6. 8.

Ecclesi. 13. 5.

Ruffin. lib. 3. cap. 68.

X.

Heribert. Rosvceid. in vitis PP. 1. 5. n. 5. libell. 6.

Aa

mentis

Ibid. lib. 1.
9. c. 43.

Ibid. lib. 10.
cap. 51.

Ibidem, l. 9.
cap. 8.

mentis. Qua de causa Maximus neque tunicam voluit, neque cilicium mutare, sed ijs, quæ in eis siebant, rupturis pannos affluens, senectuti remedium attulit. Iulianus autem senex, circiter annos septuaginta, in quodam brevi spelæo moratus, nihil omnino sæculi istius, præter cilicium, & sagum, & vasculum ligneum, & librum possidebat. Hæ diuitiæ fuerunt, & tota supellex Iuliani. Miri etiam author exempli fuit, in hoc genere, Aphraates, qui nihil unquam omnino accepit ab aliquo, non panem, non obsonium, non vestem, sed unus solus ei notus panem suppeditabat. Cùm autem usq; ad profundum processisset senium, post occasum solis, vescebatur eletribus. Aiuunt autem Anthemium, qui postea fuit & Præfectus, & Consul, cùm electus legatus profectus est ad Persas, ad eum attulisse tunicam apud Persas contextam, & dixisse: Cùm scirem unicuiq; suam dulcem esse patriam, & qui illic nascuntur fructus esse iucundissimos, hanc ex patria ad te attuli tunicam, rogoq; ut tu eam accipias; ego verò sim tua benedictionis particeps. Is autem eam quidem primùm iussit poni in subscilio: deinde cùm multi fuissent interiecti sermones, dixit se angere animo, ut potest quòd sit in duas partes diuisa cogitatio. Illo autem rogante causam, semper, inquit, constitui habere unum solum, qui mecum habitaret, mihiq; ipsi hanc legem imposui, ut mihi omnino denegetur duorum simul habitatio. Cùm ergo unus mecum iam sedecim annis habitasset, & esses mihi cordi, accessit quidam meus contribulus, volens mecum habitare, & rogans, ut hoc sibi liceat. Hoc mihi mentem distrahit: duos enim simul habere non patiar. Contribulem enim amplector, ut contribulem. Priorem autem, ut qui mihi cordi fuerit, expellere, & graue, & iniquum existimo. Ille verò, Merito, inquit, ò pater, neque enim fas est, ut eum, qui tibi plurimo tempore inseruijt, amandos, tamquam non aptum; eum autem cuius morum nondum fecisti periculum, propter solam admittas patriam. Ad hæc diuinus Aphraates: Non accipiam ergo, inquit, ò vir admirande, hanc tunicam; duas enim habere non patiar. Est enim mihi quidem sententia iucundior, tua verò melior eà, qua mihi tanto tempore inseruijt. Ad hunc modum veterem ac detritam tunicam suam noua repudiata retinuit Aphraates, non imperitior in docenda, quàm superior in exercenda paupertate magister. Ac sanè plures in huius virtutis schola, discipuli excelluerunt, quibus fiducia in Deum, præ omni pecunia, aut re alia fuit. Qualis & ille fuit, cui

Patriarcha

Patriarcha Ioannes Eleemosynarius centum numismata dare voluit. *Dei autem amicus ille verè monachus, non passus aliquid accipere ex eis, dignum memoria verbum ad Patriarcham locutus est dicens: Ego hoc non postulo, Domine; Monachus enim si fidem habet, horum non indiget: Si autem horum eget, fidem non habet.* Quo audito, S. ille Præsul tantò impensius monachos posthac honoravit, multoque maiore animi affectu hospitio excepit.

Leontius in
vita S. Ioanis
Elegm. c. 27

Paupertatem suam in emulens, & nostro quoque sæculo imitandum perduxerunt fastigium S. Basilii, S. Benedictus, S. Bernardus, S. Dominicus, S. Franciscus, S. Ignatius, & alij quàm plurimi. S. Franciscus hanc virtutem vsque ad eò censuit esse admandam, ut eam quasi sponsam sibi suisque etiam desponsarit. Et sæpe à fratribus rogatus, *Quanam virtus maximè nos Christo commendaret, gratosq; faceret?* cum iubilo respondit: *Paupertas, hac est enim via salutis, humilitatis fomes, perfectionis radix, que fructus nobilissimos, eosq; multiplices producit, sed occultos, & paucis cognitos.* Huius virtutis amore inflammatus, Romæ ad SS. Petri & Pauli sepulchrum, cum lachrymis supplicans, ut se se thesauro paupertatis instruerent, meruit eos, velut viuos intueri, qui eum addito osculo salutantes dixerunt: *F. Francisce, quia hoc petis, quod Christus & Apostoli seruarunt, certiozem te reddimus, tuum desiderium esse exauditum. En thesaurus sancta paupertatis tibi tuicq; affectis perfectè conceditur: ac quicumq; eum capeissent, de regno beatitudinis erunt securi, & à Domino benedicti.* Hinc idem dicitur. *Pauper est typus Christi, qui propter nos egenus factus est, ut nos sua inopia diuites efficeret. Qui ergo pauperi maledicit, Christo maledicit. Ex aduerso pecunia seruis Dei non est aliud, quàm diabolus, & coluber venenosus.* Quae de causa idem S. Franciscus fratribus suis, pro viatico, illum verficulum dare solebat: *Iacta super Dominum curam tuam, & ipse te enutriet.* Possem hîc adducere domestica, de S. Ignatio, de S. Francisco Xauerio & Borgia, de Petro Fabro, de Roderico, de Menesio, de Barcæo, de Gonzaga & alijs, qui heroica virtutis istius facinora ediderunt, sed alius sibi hos pauperes locus vendicat; neque vmquam ex hac silua emergerem, si velim singulos vel stricim attingere.

XI.

Psal. 54. 23

Alterius tamen sexus, & minoris quoque ætatis libet, in hac laude

XII.

laude, mentionem non omittere. Ac ne Marias Ægyptiacas, solo capillitio pallij instar tectas, & radicularum esu pastas; Melanias Romanas immensarum opum contemtrices; Macrinas Gregorio Nysseno fratre dignas, similesque innumeras è cælesti gynæceo huc conuocem, paucis contentus ero. Birgitta vidua à Bonifacio IX. Pontifice Maximo in numerum Sanctorum relata, ac reuelationibus multis illustrata, humilitatis pariter ac paupertatis magistra fuit. *Paupertas voluntaria ad eò illi cordi fuit, ut omnes res & facultates suas cuidam commiserit dispensandas: & quoties aliquid inde vel in suos, vel aliorum usus conuerti cuperet, cum summa humilitate, in nomine IESV Christi id sibi dari peterit, perinde ac si numquam eas possedisset. Solebat autem, in eiusmodi petendis rebus, aliorum, qui cum ipsa erant, utilitatem sua anteferre, & propriam celans indigentiam, orare, ut illis praberentur necessaria, licet ipsa plus ceteris ijs careret, ut se proximum purè diligeret propter Deum.* Duo utilissima hinc fluunt documenta, charitatis vnum, paupertatis alterum. Si enim tantus fuit paupertatis amor, ut vidua hæc sanctissima, vel sua, in nomine IESV Christi peteret, cur quidam erubescunt, in eodem nomine petere stipem alienam? Gloria est, non dedecus, Christi causa fieri mendicum. Deinde, etsi sit ordo charitatis, ut à nobis ipsis incipiamus, quibus plus quàm alijs debemus, in rebus id spiritualibus est intelligendum, aut omnino ad vitam necessarijs: ea autem, quibus carere possumus, ventri negare, atque alijs potiùs concedere, non est charitatem offendere, sed carnalitati anteponeere. Periculosa enim est charitas, cuticulam propriam curare; certa, succurrere alterius necessitati. Reddam hic etiam debitum Elisabethæ testimonium, quæ præclarâ Christianaque operâ, vetustate familiæ suæ dignissima, posteris meritò venit suspicienda. Fuit ea Andreae secundi Pannoniæ regis filia, & Ludouico Landgrauio Turingiæ Principi enupta, quæ inter opes luxumq; sæcularis potentia, neque opibus, neque luxu afficiebatur. Quoties ei domi, atque inter domesticos parietes licebat, vilissimum sumebat amictum, moresque ad pauperularum normam, quoad poterat, componebat, dictitans, haud aliter se victuram, si quando, extra alterius arbitrium, sibi degere à Deo concederetur. Illud sanè solenne illi erat, ut quoties ad templum iret, non nisi

Sur. 23. Iulij.

Conrad. in
vit eius. Ful-
gof. lib. 4.
tom. 4. Ma-
rini. lib. 1. c. 3.

inter

inter infimæ sortis feminas confidendi locum caperet; in oculis omnium professa, desiderare se in illarum numero esse, quarum consortio tam studiosè ambiret. Quare marito per mortem ablato, quidquid possedit, inter pauperes distribuit: & quia opes non magni æstimabat, parvi æstimavit fortunas duntaxat se Christi amore impendisse, se etiam seruitio miserorum consecrauit. Hanc ob causam amplum diuersorium ædificauit, in quod grandem pauperum ægotantium turbam congregauit, cui ipsa, noua Martha, diligenter ministravit. Ab hoc tam pio, sed, vt putabatur, nimis abiecto munere, voluit eam parens in Pannoniam reuocare. Sed illa gnara æstimare pretium paupertatis, regno inopiam præposuit, sceptro quouis iudicans pretiosorem esse Christi seruitutem. Ob quam virtutem eam Deus inter sanctos suos esse voluit, clarissimisque miraculis, per eam patratis, testatus est, eam rectè atque sapienter egisse. *Quia melius est medicum iusto, super diuitias peccatorum multas.* Euphrasia, pietatis odore tracta, sæpius quoddam cœnobium sacrarum virginum visitare solebat. *Quodam die rogabat Abbatissam & priores monasterij dicens eis: Parua benedictionem volo absque terrore vestro præbere, redditum auri viginti, aut triginta librarum, vt oreris pro ista famula vestra, & pro Antigono patre eius. Cui Abbatissa respondit: Domina mea matrona, ancilla tua non egent redditibus, neque pecuniam concupiscunt. Propterea namque omnia reliquerunt, & cuncta despiciunt in hoc saculo, vt æternis bonis frui mereantur: & nihil possidere volunt, ne caelesti regno priuentur. Verè virilis & generosi animi femina, quæ dum possessiones potuit contemnere, Deum possedit. Generosi enim magniq; animi est, nihil admirari, præter Deum, ait S. Cyprianus.*

Huic heroidi par fuit S. Clara, quæ cum esset nobilis & opulenta, sua omnia distribuit in pauperes, Ordinemque pauperum Religiosarum instituit. In qua paupertati spiritus, quæ veræ humilitas est, & paupertas rerum omnium conueniebat. Primus, inquit author vitæ iussu Alexandri Pontificis Maximi conscriptæ, in suæ conuersionis initio, paternam hereditatem qua ad eam peruenerat, detrabi fecit, sibiq; de pretio nihil reseruans, totum pauperibus erogauit. Hinc, saculo foris relicto, mense intus ditata, post Christum, sine saculo, exonerata, percurrit. *Tantum deniq; cum sancta paupertate fœdus inijt, amoremq;*

Psal. 36.

In vita S. Euphrasie, apud Rosveid. l. 1. vit. 55, PP.

XIII.

Sur. 12. Augusti c. 9.

amoremq̄, contraxit, ut nihil, prater Dominum IESVM, vellet ha-
 bere, nihil filias suas possidere permitteret, nil propter necessarium victum
 & vestitum à sororibus recipi, vel in posterum asseruari. Nequaquam
 caelestis desiderij margaritam, quam, venditis omnibus, compararat,
 arbitrabatur cum temporali, mordaci sollicitudine possidendam, inculcat
 illud frequenti sermone suis sororibus, tunc acceptabile Deo illud fore col-
 legium, cum paupertate fuerit opulentum: & tunc perpetuò stabile per-
 mansurum, si altissima paupertatis fuerit semper turre munitum. Hor-
 tatur eas in paupertatis nidulo Christo pauperi conformari, quem pau-
 percula mater in arcto praesepio parvulum reclinauit. Hoc enim peculia-
 ri reconditorio quasi monili aureo suum subornabat pectus, ne terrene-
 rum pulvis ad interiora transiret. Volens deniq̄, religionem suam intitu-
 lari titulo paupertatis, à bona memoria Innocentio Tertio paupertatis
 privilegium postulavit. Qui vir magnificus tanto Virginis fervori con-
 gratulans singulare dicit esse propositum, quòd numquam tale privilegium
 fuerit à Sede Apostolica postulatum, & ut insolita petitioni favor insoli-
 tus arrideret, Pontifex ipse, cum hilaritate magna, petiti privilegij pri-
 mam notulam sua manu conscripsit. Felicis recordationis Papa Grego-
 rius, vir sicut Sede dignissimus, ita & meritis venerandus, paterno affe-
 ctu sanctam istam arctius diligebat, cui cum suaderet, ut propter eventus
 temporum, & pericula saeculorum aliquas possessiones assentiret habere,
 quas & ipse liberaliter offerebat, fortissimo animo resistit, & nullatenus
 acquieuit. Ad quam respondente Pontifice, si votum formidas, nos te à
 voto absolvimus: Sancte pater, ait, nequaquam à Christi sequela in per-
 petuum absolui desidero. Eleemosynarum fragmina, panumq̄, minutias,
 quas Eleemosynarij deportabant, valde suscipiebat hilariter, & quasi
 moesta de panibus integris, valde exultabat in fragmentis. Quid multat
 satagebat pauperi Crucifixo paupertate perfectissima conformari, ut nul-
 la res peritura amantem ab amato secluderet, aut cursum eius cum do-
 mino impediret. Occurrunt ecce duo miranda, qua paupertatis ama-
 trix meruit operari. Vnicus erat in monasterio panis, cum iam insta-
 rent & fames, & hora edendi, dispensatrice vocata, iubet sancta panem
 dividere, partemq̄, fratribus mittere, partem pro sororibus retinere.
 De quo retento dimidio iubet quinquaginta fieri, iuxta dominarum nu-
 merum, incisuras, & eis in mensa paupertatis apponere. Cui cum de-
 nota filia responderet, necessaria hic fore antiqua Christi miracula, ut mo-
 dicum

dicum panis 50 reciperet sectiones, respondit mater, & dixit: *fæ filia secura, quod dico. Properat filia matris implere mandata. Properat mater ad Christum suum pia, cum filiabus, destinare suspiria. Crescit diuino munere inter frangentis manus parua illa materia, & cuiuslibet de conuentu suo exitit portio copiosa. Die quodam Christi ancillis sic ex toto defecerat oleum, vt nullum adesset, saltem pro debilibus condimentum. Accepit Domina Clara vasculum vnum, & humilitatis magistra suis manibus lauat, ponit vas vacuum seorsim, vnde frater Eleemosynarius illud accipiat, & vocatus est ipse frater, vt pro acquirendo oleo vadat. Accelerat deuotus frater, vt succurrat inopia tanta, & adsumendum vasculum currit. Non enim volentis est, neq; currentis, sed miserentis Dei. Etenim solo influente Deo, vas illud plenum oleo reperitur, praueniente S. Clara oratione fratris obsequiis, in salamen pauperum filiarum. At vero frater predictus, quasi frustra vocatus fuisset, submurmurans dixit: derisoriè me iste femina vocauerunt, cum ecce vas plenum existat. Verum non fuit ea derisio, benedictio diuina fuit, quæ ostendit, vltionem inopiam esse copiosam.*

His auditis, quis virginem hanc Claram non vocet? claruit miraculis, & paupertate, quam virtutem, in quantum quisque aut cognoscere, aut intelligere potuit, in tantum miratur ac diligit, tantorumque virorum ac mulierum, in quibus luxit, ornamentum iudicat. Cui rei confirmandæ Deus aliud prodigium ostendit. Sanctissima virgo pariter & vidua Catharina, filia S. Bir-

XIV;

Sur. 21. Martij. c. 11. & 120

gitta, paupertatis & vestium vetustate fatiscientium, lectulique, quali vel egentissimi vtuntur, amans, à sponso Christo ita est condecorata. Cùm aliquando quadam nobiliores Romana matrona peterent à matre eius, vt permitteret ei, cum ipsis animi causa extra muros egredi, idq; ob illarum insignem probitatem mater annueret, vbi ad vinearum macerias ventum fuit, videruntq; matrona botros ultra macerias propendere; rogabant S. Catharinam, vt illos botros ipsis decerneret. Erat enim procera corporis statura, præter alias egregias vtriusq; hominis dotes, qua eam cunctis reddebant amabilem. Illa vero studio paupertatis iam manicas habebat attritas, & consutas, neq; verebatur, apud tantas matronas vilis, & inops videri. Itaq; extendit brachia vt vnas carperet: & ecce matrona illa videre sibi visæ sunt brachia eius purpurea magni pretij operta. Accedunt igitur, præ multa admiratione, tanguntq;

gantq; singula, cernuntq; manicas insigni purpura rutilantes, aiuntq; ad eam: *Quis umquam crederet, domina Catharina, tanti pretij vestibus uti te voluisse? Ignorabant enim Christum cohonestasse sponsam suam. Testabatur hac familia, qua his interfuerat, itemq; sancta memoria magister Petrus, eius confessorius. Decubuit quandoq; S. Virgo, petijtq; ab eius matre eam inuisendi copiam quidã nobilis Baro, Ludovicus nomine. Erubuit verò familia quòd vir tantus ad eam in vili lectulo iacentẽ esset accessurus. Erat is lectulus stramineus, ad caput cervical exiguum: porrò operimentum vetustum consumtum, ac nullius panẽ pretij. Sed Dominus IESVS, qui sua inopia sermorum voluntariam paupertatem maxime illustrem reddidit, non defuit sponsa sua. Cùm enim potens ille, & opulentus vir multis stipatus ad eam accessisset, videbatur ei lectulus illius aureo purpureo lectu operimento. Stupens igitur dixit famulis suis: *Hæc domina pauperes ab omnibus putantur: nam sepe ob res necessarias emendas, pecuniam mutuo accipiunt. Prestaret, illas tanti pretij purpuram, tantumq; apparatus, quem illic vidimus, distrabere, quam premi inopia.* Ita nimirum Deus pauperulæ suæ inopiam vel honestare voluit, vel occultare, vt noua corona patientiæ ornaretur; dum Virgo vidua, in vili lectulo, immò stramine decumbens, in purpura iacere putaretur; & medulla humilitatis, pro superba habita, magis humiliaretur. Siquidem inter alias virtutes, quarum celebri opinione apud omnes mirificè redolebat, erga domesticos, & qui eam iniuria afficerent, S. Virgo egregiam semper animi patientiã declarabat. Accuratè enim secum perpendit, si quid à nobis bene gestum sit, id facile redigi in nihilum, si sit animus patientia destitutus. Vt igitur solent odores, tum latius spargi, cùm commouentur: ita hæc S. Virgo, iniurijs, & persecutionibus infestata, præcipuam exhibebat patientiam: haud aliter quàm qui eam accessisset beneficio, diligens eos, à quibus offensa fuisset. Verùm autem vera quis sit humilitate pradius, tum potest intelligi, si placidè ferat iniuriam. Hæc humilitas à Deo etiam in hac vita fuit exaltata; in qua etiam patuit, quàm magna sit vilis vestimenti, & exigui lectuli voluntariè pauperum, in oculis Dei, pulchritudo; quidque in altera vita sperandum sit ijs, qui futura ita nõrunt sperare, vt præsentia possint spernere. Si enim tantus honor est belli, quanta erit gloria triumphii?*

XV.

Sed à puero quoq; discamus contentum pecuniarum. Nam

VL

ut etiam viri ab hac aetate audirent, picem tutius tangi, quam monetam, complures de puero Toraltano scriptores meminerunt, praesertim autem Meyerus, in Annalibus Flandricis. Oppidum est quoddam Flandriae, Thorouth dictum. In eo, circa Annum Servatoris 1220. puer fuit, Achas nomine; honestis pariter & copiosis parentibus ortus; aetate quintum annum nondum excedebat, prudentia autem atque pietate, etiam quemvis ex adultioribus superabat. Nisi membrorum, & totius corporis exilitatem vidisses, puerum esse negasses, tanta erat in eo morum dignitas. Oculos incedentis modestia deorsum flecebat; manus sursum tollebat pietas orantis; pedes ambulantis matura gravitas, linguam loquentis ipsa Suada regebat; denique in toto vultu gratiae videbantur habitare. Hic tantillus puer, quam primum in aspectum venit Fratrum minorum, coepit igniculos persentiscere, Ordinis eius, quae possent, imitandi. Quare non desijt ante parentes precibus, lachrymis, gemitu fatigare, quam ab eis obtineret, ut simili amictu vestiretur. Annuerunt illi tandem, & puerile desiderium esse existimantes, cum tempore, putauerunt abiturum. Verum longe aliter res accidit. Nam cum tempore desiderium crevit, immoderatum & studium. Quod parentes, & vicini manifestis argumentis cognouerunt. Coepit enim Achas non iam habitum tantum, sed etiam reliquos eorum Religiosorum mores consuetudinesque ad amissum observare. Itaque & cucullatus procedebat, & nudis pedibus, quamvis frigus esset, & lumbos nodoso duroque fune stringebat. Sed, ante omnia, argentum & aurum maximopere fugiebat tangere. Diebus sollennibus, vicinorum pueros undique, in plateis conuocabat, inque eorum medio sedens, concionabatur, moresque singulorum examinabat accuratissimè; si distorti essent, si pertinaces, si superbi, nimisque vestibus culti, aut inuerecundi, arguebat eos, propositis inferorum supplicij: si modesti, si ad pietatem proni, caelestem illis gloriam promittebat. Quin & orare docebat ignorantes, atque crucem formare, genuaque ad Deiparam salutandam fletere. Dum haec talia publicè gereret, non raro ipsi quoque senes cum filijs suis confluxerunt ad illum, mirificeque verbis & factis illius delectabantur. Quin adeo censuit officij sui esse, vbiq; causam Dei agere, ut ausus sit ipsos quo-

Meyer. in Annal. Flandr. An. 1220. Thom. Cantipr. lib. 2. Apum. c. 28. §. 2. Molan. in natal. SS. Belgij, die 11. Iunii.

que suos parentes monere, si quando viderentur delinquere. Nam & patri temerè iuranti, aut iusto plus bibenti, aliudè indecentè quiddam admittenti flens dicebat: *Pater charissime, numquid Presbyter noster, in Ecclesia dicit, quia qui talia agunt regnum Dei non possidebunt?* Matri, quodam festo die, cum Sidonium in morem vestes ostroque auroque rigentes gestaret, in templo, coram confidentibus, mœrens, & suspirijs intermixtis dixit: *Intuere, mater, intuere, & videas Dominum nostrum IESVM Christum nudum in cruce pendentem, Sanguine rubricatum, & tu te in contumeliam eius vestibus scarleticis adornasti? Cave, mater, cave charissima, ne pro rubore vestium pœnas ignis infernalis incurras.* Hæc paruulus Franciscanus: nec sine fructu. Mater enim quàm primùm domum redijt, purpuram abiecit, neque ampliùs, vt eam resumeret, potuit induci. Hunc paupertatis amorem non tantùm in suis, & maternis vestibus ostendit, sed maximè omnium in pecuniarum detestatione. Diuenterant aliquando in paternam domum quidam Negotiatores. Ibi viderunt pusionem cucullatum, nihil leue, aut puerile, tractantem. Mirati in aliena ætate maturitatem, parentes eius in, terrogârunt, quid rei id esset? Aiunt parentes, vnico alloquio Fratrum minorum, puerum ita captum esse amore Ordinis illius æmulandi, vt ex eo tempore, numquã destiterit facere, quæ ab illis fieri animaduertisset. Quin adeò in eo vitæ instituto tenacem, vt pecuniam magis horreret, quàm anguem attingere. Quod postquam iocosi hospites intellexerunt, nummum, clam puero, poculo, ex quo bibebant, indidère; idque, quod vini in fundo supererat, iusère puerum ebibere. Paret ille, sed exhausto vino, nummum reperit. Ibi, quasi cacodæmonem ipsum reperisset, ita horrendis modis cœpit exclamare, proiectoque in terram vase, oculos & manus in cælum tendens, atque vberrimè lachrymans dixit: *Tu nosti, Deus omnipotens, quòd inscius Ordinem meum violauit.* Optarem pari dolore affici multos, qui scientes volentesque ordinem suum violauerunt! Nam cum dicto Achas toto vultu expalluit, omnibusque membris cœpit contremiscere; ac mox quasi ex tempore moriturus, redeunte sanguine copioso, tota rursus facie denigratus est. Territi sunt hospites, expauerunt parentes; Pater properè acciuit sacerdotem, qui puero absoluto manum imponens,

ponens, dolorem mitigavit. Tantus erat horror pecuniæ tangendæ. Sed non ita diu postea superuixit: nondum enim expleto ætatis septennio, consummatus in breui explevit tempora multa: placita enim erat Deo anima illius. *Raptus est, ne malitia mutaret intellectum ipsius, aut ne fictio deciperet animam eius.* Eo sanctissime defuncto, tunica, qua ægrotantis corpus tegebatur, repente disparuit, à nullo postea vquam visa; quippe quam Angeli cum anima illius Deo præsentauerunt. Inter alia mira, quæ mortem eius sunt secuta, fuit, quod parentes eius ita commoti sint filij exemplo, vt & ipsi, spreto rebus omnibus, mundo nuncium remiserint, & pater quidem in Ordinem Dominicanorum, mater autem Cisterciensium, vno tempore, intrantes docuerint, virtutem non tantum à parentibus in filios, sed etiam à filiis in parentes posse propagari.

Prætermittis alijs numero carentibus, agmen claudant, qui sanguine regio, ætate iuuenili, virtute plus quàm heroica admodum clari, meritò alios rapere possunt ad imitationem, contemptumque diuitiarum, & amorem paupertatis. Mechtildis filia regis Scotiae quatuor fratres numeravit, è quibus vnus Dux, alter Comes, tertius Archiepiscopus, omnes diuitijs abundantes, quibus tamen inopiam sponte anteposuerunt. Nam Dux, Christi imitandi amore, vxore relicta, spretoque Mundi illecebris, pauperimus exulauit. Comes sæculari pompæ vitam eremiticam prætulit. Archiepiscopus, deposita mitra, atque regimine abdicato, in religionem Cisterciensem se abdidit, omnes pauperiem, quam alij fugiunt, sectantes. Quartus superfuit, natu minimus, nomine Alexander, sedecim annorum adolescens, hunc pater sceptro destinavit, regni que fecit successorem. Virgo viginti tunc annorum erat Mechtildis sorore eius, quæ fratrem ita est affata. *Alexander, frater charissime, quid nunc ages? Fratres tui maiores natus mundum terramque deseruerunt, vt calum acquirerent: regnum spreuerunt mortale, vt regna perpetua possiderent. Tibi ergo soli regnum relictum est, pro quo es & caelestem gloriam, & animam perditurus.* Bona indoles non indiget multis verbis. Dictum igitur hoc vnicum ita Alexandro adolescenti altè in pectus descendit, vt totus in lachrymas resolutus, videretur vtique pluris facere regni caelestis, quàm terreni iacturam. Neque distulit deliberationem, sed cum

Sap. 4.

XVI.

Bapt. Fulgof. lib. 4. c. 4. & Thom. Cantiprat. lib. 2. Apum. c. 10. §. 3. & seqq.

Bb 2

gemitu

gemitu exclamans: *Heu*, inquit, soror, quid mihi prodest, si non tantum regnum, sed etiam uniuersum mundum lucrer, anima uero mea detrimentum patiar? Quid consilij mihi das? En paratum habes, quid quid suaseris, exequi, & facere, quidquid iusseris. Inter duo regna, unum breue est, alterum aeternum; unum mille casibus obnoxium, alterum securum; inter duas coronas, una est spinis curisq; suffulta, altera sine solitudine amissionis. Video utramque difficulter simul teneri; amens sum, si ambigo, utra pra altera sit relinquenda. Iuniorum me fratres mei natu maiores docuerunt, quid sit eligendum. Calum ipsi cum paupertate elegerunt; ego cum terris & diuitijs infernum habebam? Iamne ludemus, ut illi Prometheum, ego Epimetheum agam? Non ita erit: omnia perdam, ne animam perdam. Duc, soror, quocumque uis. In ignotas terras si duxeris, ibo: si duxeris in seruitutem, ibo: ibo si duxeris in solitudinem: ibo, si duxeris in horridos montes: in Caucasum ibo, si duxeris, dummodo ad Deum ducas. Haec, & plura talia, quae mentis calor suggestit, adolescens sorori respondit. Quae fraterno consensu gauisa, mutatis, uestibus, ne noscerentur, e paterna domo, comitante Alexandro, profugit, longaeque, ne quaeri possent, recessit. Forte facinus, & rarum. Nam e regia domo, ad rusticos lares descenderunt puer & puella regia, & seruituti grauissima se ultro addixerunt, qui imperare potuissent. Ibi Alexander assuenit, illam manum, quae sceptro destinata fuerat, uaccis mulgendis ad mouere, factus casearius, ex regnatore populorum. Quia tamen quod remotiores essent a patria, eod se putarunt fore tutiores, inde in Galliam profecti sunt, delatique ad Fonij canobium, ubi Cistercienses Religiosi Deum colunt. Ibi itidem Alexander mulgendis uaccis se addixit, caseisque figurandis. In qua re operam suam ita Religiosis probauit, uti eum intra claustrum reciperent, atque in eorum fratrum numerum ascriberent, quos *Conuersos* uocant, eadem, quae prius, uilissima quaeque munia subiturum. Soror, quae iam secuta in statione uidebat fratrem suum esse, irae eum allocuta est. Magna, o frater, ob diuitias, patriam, & parentes relictos, praemia nos in caelo manent; sed ea miris modis cumulabimus, si etiam nos ipsos separemus, atque etiam hoc solatio, quod ex mutuo aspectu, & conuersatione capimus, ad tempus, priuemus, donec in caelo, cum inenarrabili uoluptate mentis,

tis, nos æternum intueamur. Deseramus ergo etiam fluxum hoc gaudium, cum spe retributionis, quod sine mercede, & maiore cum luctu mors auferet. Dicitur non potest, quantum hic sermo certamen, in Alexandri animo excitavit. Amabat sororem suam supra omne creatum, quod amari potest. In illa habebat ducem, in illa magistram, in illa exemplum vitæ suæ. Hanc deserere, gratius ducebat omnibus, quæ hucusque deseruerat. Sed tamen dux erat, cuius sequendum consilium; magistra erat, cui parendum; exemplum erat, cui nisi se accommodaret, videbat turpe esse, à femina in huius facinoris palæstra superari. Pudebat vinci, pigebat vincere. Ligabat hinc amor, inde pudor stimulabat. *Tu non poteris*, inquiebat, *quod ista? An verò ista in semet ipsa potest, ac non in Domino Deo suo?* Erubescerebat igitur, & irascebatur sibi, & tamen ita commovebatur, ut fletu vberimè prorumpente, vel inuita carne; animo imperaret, sororiquè manus daret ac valediceret, iam totus sui, immo Dei. Ita duæ coniunctissimæ mentes à se, ad Christum discesserunt. Et Mechtildis quidem, nouem in demilliaribus abiit, ad villam, quæ Lapion appellatur. Quo in loco, non pauperrima tantum erat, sed quoddam verissimum Archetypon paupertatis. Pro palatio, habitabat sub tecto ex asseribus tumultuariè constructo. Dixisses, anserem ibi, non hominem stabulari; ita humilia & angusta erant omnia, ac ventis peruia. Neque rogata, neque coacta vel munus, vel stipem admittebat; solo manuum labore victitans, more eremicolarum. Quin neque cum ceteris egenis, per æstatem, spicas colligere contendebat; sed ea dumtaxat collegit, quæ è diripientium manibus ceciderunt. Cum dormiret, vix quidquam corpori substratum habebat, & quia defuit, quò caput reclinaret, membra omnia æquata iacebant. Neque tantum prolixissimas preces ad Deum fundebat genibus callosis incumbens, sed ipsum quoque cibum potumque hoc situ capiebat. Denique inter orandum sæpenumero ita sensibus abrepta fuit, ut neque micantia cælo fulgetra cerneret, neque tonitrua metuendum in modum boantia exaudiret. Ita cum diu vitam traduxisset, tandem nouem annis ante obitum à militibus, qui eam in Scotia viderant, agnita in fugam se coniecisset, nisi vi retenta fuisset, virgo ante, & post mortem miraculis clara. Quamquam

S. Augustinus
lib. 8. Confession. c. 11.

tota illius vita fuit miraculosa. Certè prodigium fuit, puellam sanguinis regij, in gynacéo delicatissimè educatam, tantam paupertatis amatricem esse potuisse. Quod prodigium etiam in fratre eius Alexandro eluxit. Nam quis fuerit ille bubsequa, illud quoque manifestatum fuit, dolente licet ipso. Venatum exierat Dominus Hugo de Rumenni, vir primæ nobilitatis. Ibi aprum immanis magnitudinis canes excitauerunt, cœperuntque in campum prodire, eò, ubi Alexander armenta pascebat. Iam lassatus aper stabat, iam præliabatur; & Hugo ex equo descendens, stricto mucrone aduolabat, lethalem ei plagam impositurus; sed ubi eius truculentiam vidit, formidine horrescens propiùs accedere non est ausus. Quod ubi de propinquo vidit Alexander, extemplo accurrerit, extorquoque è manibus eius ferro, magna generositate bestiam aggressus interfecit. Ea humi strata, Nobilis in oscula Fratris Alexandri ruit, eiusque animos admirans dixit: Vndecumque venis, neque vaccarum te custodem, neque in pago natum, aut rustici filium esse mihi vmquam persuadebis. Inde suspicio nata, inde multiplices coniecturæ ortæ. Quæ Priori illius causam dederunt, eum postea morti propinquum obtestandi, & obedientiæ vinculo constringendi, vt ediceret, vnde, & quisnam esset. Hac vi adactus prodidit, se Mechtildis de Lapione (quæ iam antea innoeuerat, vt dixi) germanum fratrem, regis autè Scotiæ filium esse. Tunc demum paruit, paupertatis amorem, auro, gazis, regnis esse potiozem. Tunc eum non iam Bootem, sed verum cælitum vniuersi nuncupauerunt. Quamprimùm enim ex vita excessit, omnes eum pro Sancto coluerunt. Inter quos monachus quidam præcordijs periculose vlcerosis, ad tumulum eius sanitatem cum flagitaret, tunc enimverò apparuit, ad quas vltronei pauperes diuitias, & ad quantam in cælo gloriam euehantur. Nam ita precanti sese clarissima in luce, sole ipso splendentior præbuit visendum Alexander, duplici corona insignis, quarum vnam in capite, alteram in manu ferebat. Non potuit facere monachus, quin interrogaret, quid significaret geminata corona. Cui Alexander, Corona, aiebat, capiti meo imposita, coronam indicat, quam communem cum Sanctis accepi: altera corona, quam in manu gero, illam coronam gloriamque tibi ostendit, qua decoratus sum, ob
regiam

regiam coronam, quam pro Christo deserui contempſique, & quanto ſœnore, quantaque compensatione! Hæc ceteris nuncia, ut diſcant me imitari, & terrenis cœleſtia anteferre, qui ne putent, te ſomniaſſe, ecce, quod petieras, impetraſti. Ex hac hora enim ſanus eris.

Dixit hæc Alexander, & qui ſanitati fuerat reſtitutus, alijs narrauit; illi, qui eodem tempore ſe vixiſſe teſtantur, poſteritati commendarunt, ut & exemplum & præmium prætiũque; paupertatis à quatuor regijs prolibus diſceremus. O quàm magna virtus eſt, poſſe coronas abijcere, ſceptra contemnere, purpuras deponere, in cœnobijs, inter inſimos, inter pecudes laborare? Hi ſunt, qui Mundo ignoti, Sanctis nobiles, Deo chari, de ſtabulis tranſeunt ad duplicem coronam, præ Principibus, præ Regibus, præ iſtis Imperatoribus in cælo triumphaturi. Liceat mihi igitur cum S. Hieronymo Lectorem alloqui ac dicere: *Sectare veſtigia eorum, quos ſacerdotium & humiliores facit, & pauperes: aut ſi perſeſta deſideras: exi cum Abraham de patria & cognatione tua, & perge quò neſcis. Si habes ſubſtantiam, vende & da pauperibus: ſi non habes, grandi onere liberatus es: nudum Chriſtum nudus ſequere. Durum, grande, difficile; ſed magna ſunt præmia.* Nemo putet ſe nimium dare, ſi vel regna det Deo: ſi enim Deo danda ſunt, quæ Dei ſunt; profectò corpus & anima, vita & mors, copia & inopia, honores & voluptates, denique omnia, quæ in mundo ſunt, Deo danda offerendaque ſunt, quia omnia Dei ſunt; ſiquidem *Dominus uerſorum* eſt. Quod diligenter conſiderarunt Religioſi, qui, imitatione primorum Chriſtianorum, quibus *erant omnia communia*, Euangelicam amplexi ſunt paupertatem, eamque voto firmarunt, hoc ipſo ditiores, quia pauperiores. Nam vnusquisque pro vno ſibi proprio, conferendo illud in commune, in communi poſſidet omnia ceterorum. Quæ communio bonorum, nata eſt ex communione animorum, apud Apoſtolos; *ut qui eodem conſortio religionis tenebantur*, ait S. Auguſtinus, *eodem conſortio fruèrentur & vita; ut quibus erat vna fides, eſſet vna ſubſtantia; quibus erat communis Chriſtus, communis eſſet & ſumptus.* Non quare *charitas quæ ſua ſunt.* Quidam eò uſque progrediuntur, ut nihil omnino, ne in communi quidem habere velint, ſed viuere in diem mendicantem.

XVII.

S. Hieronymus
ep. 4 ad Ru-
ſicum,

Matth. 22, 26

1. Reg. 2. 79

Act. 4. 32

Auguſt. ſerm. 27. de verb. Apoſtoli.

S. Augustin.
lib. 6. Con-
fess. cap. 14.

mendicatò. Sed diuersa sunt dona spiritus, diuersæ vocationes, vti & diuersi fines, ac diuersæ naturæ & vires. Non omnes possunt esse Alexandri, aut Mechtildes. Apostolorum exemplo patet, possessionem in communi, nil paupertati derogare. Quamquam neque hæc quidem paupertas omnibus competit. Quod S. Augustinus suo exemplo demonstrat. Narrat enim, se ante conuersionem agitasse consilium, cum socijs, de vita communi inuenta, vt remoti à turbis tranquillius viuerent; vt vnã, inquit, rem familiarem constarem ex omnibus; vt per amicitia sinceritatem non esset aliud huius, & aliud illius, sed quod ex cunctis fieret vnũ, & vnũ singulorum esset; & omnia omnium. Et placuerat nobis, vt bini annui, tamquam magistratus omnia necessaria curarent, ceteri quietis. Sed postquam cepit (Romanianus vnus è socijs) cogitare, vtrum hoc muliercula sincerent, quas & alij nostrum iam habebant, & nos habere volebamus, totum illud pactum, quod bene firmabamus, dissiluit in manibus, atque contractum est. Inde ad suspiria & gemitum conuertebamur, & gressus, ad sequendas latas, & tritas vias saculi. Nimirum non omnium est, etsi bona fortunæ vellent deferere, etiam deferere vxores. Quid ergo his faciendum? an amandæ diuitiæ, detestanda paupertas? nequaquam; cum tanta sint huius bona, vt etiam Ethnicorum plurimi eam ambierint. De quibus aliquid dicere, operæ pretium est.

CAPVT XVI.

Fuisse etiam, apud Ethnicos, amatores & laudatores paupertatis.

I.

gentiles, quamquam ad perfectam Euangelij paupertatem, quæ inducit bonorum communionem, atque vnus Dei vitæque æternæ amore suscipitur, assurgere non poterunt; ductu tamen naturæ aded multa viderunt, vt pacis, boni publici & priuati, ac Philosophandi, nonnulli etiam laudis causa, diuitias contemnerent, & sponte etiam pauperes esse mallerent. Atque inter hos non Philosophi dumtaxat, sed etiam Principes fuerunt; illi enim vt sapientiæ, isti vt Reipublicæ gubernaculis tantò liberiore animo vacare possent, curas sollicitudinesque pecuniarum à se abdicarunt, *Si vis vacare animo, ait Seneca, aut pauper*

Senecæ, ep. 17.